

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΠΡΟΟΡΙΣΜΟΥ ΤΟΥ ΑΝΘΡΩΠΟΥ

ΔΙΑΛΕΞΙΣ ΤΡΙΤΗ

(Συνέχεια ἐκ τοῦ προηγουμένου)
Ἐπιμεν εἰς τὰς προηγου-
μένας διαλέξεις· ὅτι ὁ ἄνθρω-
πος ὡς ἀπαύσασμα τῆς εὐ-
δαιμονίας τοῦ Θεοῦ ἔχει ὡς
προορισμὸν τὴν εὐτυχίαν· καὶ
ἐν τούτῳ τῷ κόσμῳ καὶ ἐν τῷ
μέλλοντι. Καὶ ἡ ἀνάπτυξις τοῦ
λόγου κατέδειξε, ὅτι πᾶν, ὅ,τι
δὲν προσαρμόζεται πρὸς τὸν
ἀληθινὸν καὶ τελικὸν αὐτοῦ
προορισμὸν δὲν ἀποτελεῖ στοι-
χείον πραγματικῆς εὐτυχίας
δι' αὐτὸν· ὅτι ἡ ἀπόλυτος εὐ-
τυχία ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ ὡς
ἔννοια ἀπείρους καταντῆ ἀνέ-
φικτος διὰ τὸν πεπερασμένον
ἄνθρωπον καὶ πῶτος τῆς ψυ-
χῆς εὐσεβῆς, τοῦ ὁποῦο ἡ πλῆ-
ρωσις ἐναποκείτα ἐν Οὐρανοῖς.
"Ὅτι καὶ τὴν σχετικὴν εὐτυ-
χίαν ἵνα ἀπολαύσῃ ὁ ἄνθρω-
πος ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ δέον
γὰ ἐναρμονίωσῃ καὶ αὐτὴν πρὸς
τὸν ἀληθινὸν καὶ τελικὸν αὐ-
τοῦ προορισμὸν. "Ὅτι, ἵνα οὗ-
τος ἐνοήσῃ τὸν ἀληθινὸν προ-
ορισμὸν του πρέπει πρῶτον νὰ
γνωρίσῃ τὸν ἑαυτὸν του, ἦτοι
ποῖος τὸν ἐδημιούργησε, ἐκ
ποῖας οὐσίας ἐπλάσθη, διατι-
ζῆ ἐν τῷ κόσμῳ καὶ τί θὰ γίνῃ
μετὰ τὸν θάνατόν του. "Ὅτι αἱ
θετικαὶ ἐπιστῆμαι ἀδυνατοῦσαι
νὰ εἰσελθῶσιν εἰς τὴν σφαῖραν
τῶν πνευματικῶν φαινομένων
τῆς ψυχῆς, ὡς ἀπείρους καὶ ἀό-
λων δὲν ἠδυνήθησαν ἀλλ' οὐτε
καὶ εἰς τὸ μέλλον θὰ δυνηθῶσιν
νὰ γνωρίσῃ πᾶσι τὸν ἀπὸ
Θεοῦ ἵνα δοθῶσιν τὸν ἀκα-
θάρτον καὶ τληρὸν αὐτοῦ καθορι-
σμὸν καὶ καθορίσωσι τὸν ἀλη-
θινὸν αὐτοῦ προορισμὸν. "Ὅτι
ἡ χριστιανικὴ θρησκεία μόνη,
εἰσερχεται εἰς τὴν σφαῖραν τῶν
πνευματικῶν φαινομένων τῆς
ψυχῆς καὶ ἦτις οὐ μόνον ἀνα-
λύει ταῦτα, ἀλλὰ καὶ ἐξηγεῖ
τὸν τελικὸν σκοπὸν, εἰς ὃν
ταῦτα κατατείνουσι, καὶ ὅτι ὡς
ἐκ τούτου αὕτη μόνη δύναται
νὰ δώσῃ πλήρη τὸν καθορισμὸν
τῆς δημιουργίας καὶ οὐσίας τοῦ
ἀνθρώπου καὶ ἐπομένως νὰ
καθορίσῃ ἀσφαλῶς τὸν ἀληθι-
νὸν καὶ πραγματικὸν αὐτοῦ
προορισμὸν. "Ὅτι ἡ χριστιανι-
κὴ θρησκεία εἶνε θεία καὶ οὐ-
ρανία, διότι ὁ θεμελιωτῆς αὐ-
τῆς δὲν εἶνε μόνον τέλειος ἄν-
θρωπος, ἀλλὰ καὶ τέλειος ἄν-
θρωπος, ὅτι αὕτη καὶ μόνη ἱκανο-
ποιεῖ τὰς ὑψηλάς ἐμπνεύσεις
τῆς ψυχῆς καὶ ἐναρμονίζει πρὸς
τὰς ἀπαιτήσεις τοῦ κόσμου, διό-
τι τὸ περιεχόμενον αὐτῆς τὸ τε
δογματικὸν καὶ τὸ ἠθικόν, σκο-
πεῖ νὰ τελειοποιήσῃ τὸν ἄν-
θρωπον καὶ νὰ τὸν εἰρηνεύσῃ
ἐπὶ γῆς καὶ ἐν Οὐρανοῖς διὰ
τῆς πρὸς τὸν Θεὸν καὶ τὸν
πλησίον ἀγάπης, ὅτι ὁ ἄνθρω-
πος πεσὼν διὰ τῆς παρακοῆς
εἰς τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ ὑπὸ
τὴν κατάραν αὐτοῦ καὶ ὑπο-
βουλωθεὶς εἰς τὸν πονηρὸν καὶ
τὴν ἁμαρτίαν δὲν ἠδύνατο νὰ
λυτρωθῇ ἐκ τοῦ θανάτου, εἰς
ὃν κατὰ τὴν ἀπόλυτον δικαιο-
σύνην τοῦ Θεοῦ κατεδικάσθη,
παρὰ μόνον ὑπὸ τοῦ Υἱοῦ τοῦ
Θεοῦ, ἔχοντος πρὸς τοῦτο καὶ
τὴν δυνάμιν καὶ τὴν θέλησιν

τῆς αὐτοθεοῖας. "Ὅτι λυτρωθεὶς
ὁ ἄνθρωπος διὰ τῆς πίστεως
καὶ τῆς χάριτος τοῦ Χριστοῦ
δύναται τῇ βοήθειά τούτων νὰ
γνωρίσῃ τὴν πνευματικὴν ἀξίαν
του καὶ νὰ ἐκπληρώσῃ τὸν ὀ-
ψηλὸν προορισμὸν του· καὶ οὕτω
εἰσερχόμεθα εἰς τὴν συνέχειαν.

Διότι ὁ ἄνθρωπος ἄνευ τῆς
πίστεως τῆς χριστιανικῆς ἀδυνα-
τατεῖ μετὴ τὴν παλαιὰν ἁμαρτω-
λὸν αὐτοῦ φύσιν νὰ κατανοή-
σῃ καὶ νὰ πιστεύσῃ, ὅτι ἐδημι-
ουρήθη ὑπὸ τοῦ Θεοῦ, καὶ
προωρίσθη ὅπ' Αὐτοῦ δι' ἕνα
πολὺ μέγα καὶ ὕψηλόν προο-
ρισμὸν ἐπὶ Γῆς καὶ Οὐρανοῖς.
"Ὅ τοιοῦτος ἄνθρωπος θεωρῶν
τὸν ἑαυτὸν του ὡς ἀπαύσασμα
τῆς τυφλῆς καὶ ἀσυνειδήτου δυ-
νάμεως τῆς ὕλης, κατ' ἀνάγκη
θὰ ἔχη ὡς μόνον προορισμὸν
του ἐπὶ τῆς γῆς τὴν ἱκανοποίη-
σιν τῶν φυσικῶν αὐτοῦ ὁρμῶν
καὶ ὀρέξεων. Οὗτος μὴ πιστεῶ-
ν εἰς τὴν ἀθανασίαν τῆς ψυ-
χῆς, καὶ εἰς μέλλουσαν ζωὴν
ἐν Οὐρανοῖς αἰώνιαν καὶ πα-
νευδαίμονα, κατ' ἀνάγκη θὰ
περιορίσῃ τὸν προορισμὸν του
ἐπὶ τῆς γῆς εἰς τὸ «φάγωμεν
καὶ πῶμεν, αὖριον γὰρ ἀπο-
θανοῦμεθα». Συνεπῶς οὗτος
εἶνε ποτὶ τὸν Θεὸν διαθέτη
δυσχερῆς καὶ ἀπειροῦ καὶ
ἀκαταστάτου· ὁμοίως καὶ
πρὸς τὰς ἀνθρώπους καὶ
πρὸς τὰ κτίρια· ὁμοίως καὶ
πρὸς τὸν κόσμον ὅλον.
Ἐπιμεν

κατὰ πόσον οὗτος δύναται νὰ
καταστῇ τῷ ὄντι εὐτυχῆς, ἐπι-
δικῶν τὴν εὐτυχίαν του εἰς
τά σκότη τῆς πλάνης καὶ τῆς
ἀγνοίας, καὶ εἰς τὴν βίην τῶν
κοσμικῶν ἠδοναπολαύσεων καὶ τῶν
ὀλικῶν ἀπολαύσεων καὶ ἐπιθυ-
μῶν.

"Ἐκ προοιμίων λέγομεν, ὅτι ὁ
ἄνθρωπος οὗτος δὲν δύναται
ποτέ νὰ γίνῃ εὐτυχῆς, διότι ἡ
ὕλη, εἰς ἣν καὶ μόνη οὗτος πι-
στεύει, δὲν περιέχει παρὰ μό-
νον τὴν σκιά τῆς εὐτυχίας, τῆς
πραγματικῆς τοιαύτης ἔδρευ-
σεως εἰς τὴν ἄβυσσον καὶ ἀθά-
νατον ψυχῆν, εἰς ἣν οὗτος δὲν
πιστεύει. Ἐν πρώτοις οὗτος
ζητεῖ τὴν εὐτυχίαν του εἰς τὴν
συσσώρευσιν πλοῦτου καὶ εἰς
τὴν ἀπόκτησιν δσον τὸ δυνατόν
περισσότερας καὶ προσοδοφο-
ρωτέρας ἀκινήτου περιουσίας.
Χωρὶς νὰ λάβωμεν ὅπ' ἔψιν
τοὺς μόχθους καὶ τοὺς ἀγῶνας,
δι' ὧν κτᾶται ὁ πλοῦτος καὶ ἡ
ἀκίνητος περιουσία, λέγομεν,
ὅτι οὗτος, καὶ ἂν πάντα ταῦτα
εὐρη ἔτοιμα, δὲν δύναται νὰ
γίνῃ εὐτυχῆς, διότι ὁ πλοῦτος,
αὐτὸς καθ' ἑαυτὸν, δὲν εἶνε
δημιουργός, ἀλλ' ὄργανον εὐ-
τυχίας. Τὸ αἰτήμα τῆς χαρᾶς
καὶ τῆς εὐτυχίας ἔχει τὴν πη-
γὴν αὐτοῦ εἰς τὴν καρδίαν, ἡ-
τις ἐφ' ὅσον εἶνε εὐθυμος καὶ
φαιδρὸς, "τέρπτουσι καὶ εὐφραι-
νουσιν ἡμᾶς τὰ πλοῦτη καὶ τὰ
ἀγαθὰ ὀλικά.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

εἰ δὲ ἀλλοιοφαινέται εἶπεν ἄπελθε, καὶ διηγοῦ τὴν δόξαν τοῦ Θεοῦ, δὲν εἶνε τίποτε ἐναντίον· διότι θέλει μὲν νὰ μὴ λέγουν διὰ λόγου του τίποτε, ἀλλὰ μόνον τὴν δόξαν τοῦ Θεοῦ νὰ διηγούνται.

ΚΕΙΜΕΝΟΝ

Αὐτῶν δὲ ἐξερχομένων, ἰδοὺ προσήγγιναν αὐτῷ ἄνθρωπον κωφόν, δαιμονιζόμενον· καὶ ἐκβληθέντος τοῦ δαιμονίου ἐλάλησεν ὁ κωφός.

ΕΡΜΗΝΕΙΑ

Δὲν ἦτον φυσικὴ ἄσθένεια ἀλλὰ τοῦ δαιμονίου· διὰ τοῦτο καὶ ἄλλοι τὸν φέρουν πρὸς τὸν Χριστόν· διότι δὲν ἠδύνατο νὰ παρακαλέσῃ μόνος του, μετὰ τὸ νὰ δέσῃ ὁ δαίμονας τὴν γλῶσσαν του· διὰ τοῦτο δὲν τοῦ ζητεῖ οὐδὲ πίστιν, ἀλλὰ παρευθὺς τὸν ἰατρῶσει μετὰ τὸ νὰ ἐκβάλῃ τὸν δαίμονα ὅπου ἠμποδίζει τὴν λαλίαν.

ΚΕΙΜΕΝΟΝ

Καὶ ἐθαύμασαν οἱ ὄχλοι λέγοντες· ὅτι οὐδέποτε ἐφάνη οὕτως ἐν τῷ Ἰσραὴλ.

ΕΡΜΗΝΕΙΑ

Μετὰ τὸ νὰ θαυμάσουν τὸ πλῆθος τοῦ λαοῦ, ἐπιτίμησαν τὸν Χριστόν, καὶ ἀπὸ Προφήτας, καὶ Πατριάρχας, διότι ἐξουσιαστικῶς ἰατρῶσε, καὶ ὅχι ὡσάν εκείνους ὁποῦ ἐπροσεύχονταν· ἀλλὰ ἄς ἴδομεν, καὶ τοὺς Φαρισαίους τί ἔλεγον.

ΚΕΙΜΕΝΟΝ

Οἱ δὲ Φαρισαῖοι ἔλεγον· ἐν τῷ ἄρχοντι τῶν δαιμονίων, ἐκβάλλει τὰ δαιμόνια.

ΕΡΜΗΝΕΙΑ

Μεγάλῃ μαρτίᾳ, ἦσαν οἱ λόγοι τοὺς· διότι οὐδένας ἀπὸ τούτων δαίμονας, εὐγάνει δαίμονα· ἄς εἶναι λοιπὸν ὅτι τὰ δαιμόνια τὰ εὐγανει μετὰ τὸν ἄρχοντα τῶν δαιμόνων, ἦγουν μετὰ τὰς μαγείας· ἀλλὰ τὰς ἄρρω-

στίας πῶς τὰς ἰατρῶσε, καὶ τὰ ἁμαρτήματα ἐσυγχώρει, καὶ ἐκήρυττε βασιλείαν Θεοῦ· διότι ὁ δαίμων, μάλιστα τὸ ἐναντίον κάμνει, ἀρρώστιας φέρει, καὶ ἀπὸ τὸν Θεὸν ξεμακραίνει τὸν ἄνθρωπον.

ΚΕΙΜΕΝΟΝ

Καὶ περιῆγεν ὁ Ἰησοῦς τὰς πόλεις πάσας καὶ τὰς κώμας, διδάσκων ἐν ταῖς συναγωγαῖς αὐτῶν, καὶ κηρύσσων τὸ εὐαγγέλιον τῆς βασιλείας, καὶ θεραπεύων πᾶσαν νόσον καὶ πᾶσαν μαλακίαν ἐν τῷ λαῷ.

ΕΡΜΗΝΕΙΑ

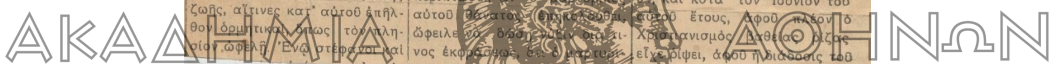
Διὰ τὸ νὰ ἦναι φιλόνητος δὲν ἀναμένει νὰ ἔλθουν πρὸς αὐτὸν ἐκεῖνοι, ἀλλὰ πηγαίνει αὐτὸς πρὸς ἐκεῖνους, διὰ τὸ νὰ μὴ ἔχουν ἀπολογία νὰ λέγουν, ὅτι δὲν μὰς ἐδίδαξε τίς καὶ τοὺς οὐρεῖ πρὸς τοῦ λόγου του, μετὰ λόγον, καὶ μετὰ ἔργον διδάσκωντας, καὶ θαυματουργῶντας.

τὸ τέλος τῆς διετοῦς φυλακίσεως αὐτοῦ, κατὰ τὸ τέλος τοῦ 62 μ. Χ. τὴν πρὸς Φιλίπποιους. Ἐν τῇ τελευταίᾳ ταύτῃ ἐπιστολῇ ἐκφράζει ὁ Ἀπόστολος τὴν ἐπιθυμίαν του νὰ ζῆ ἐπὶ τῆς γῆς μεθ' ὅλα τὰ κόμματα καὶ τὰς θυνάκας τῆς ζωῆς, αἵτινες καὶ αὐτὸς ἀπῆλθεν ὀρμητικῶς πρὸς τὴν πηλῶσαν ὠφελῆ· Ἐν ἄλλῃ ἐπιστολῇ

πλέον διὰ τοῦ ἐν Ῥώμῃ κηρύματος τὸ ἔργον τὸ ἀνατεθέν τοῖς Ἀποστόλοις· Ἐν τῇ ἐπιστολῇ ταύτῃ ἐκφράζει μᾶλλον ἢ ἕτεροι τὸν πόθον αὐτοῦ νὰ ἐπιστρέψῃ πρὸς τὸν λαόν· ἀλλὰ ἐπειροῦσεν αὐτὸν ὁ Θεὸς ὡς φεῖλεται· ὅπως οὐκ εἴσθαι ἐκρηκτικὸς ἐπὶ τῇ

τῆς χάριτος τοῦ Χριστοῦ ἐνισχυθεὶς ἀλλ' οὐχ ἦτον καὶ μετὰ τὴν ἀπολογία του μένει ἐπὶ ὁδοῖς ἐν τῇ φυλακῇ. Τότε συνέγραψε καὶ τὴν τελευταίαν ἐπιστολήν, τὴν δευτέραν πρὸς Τιμόθεον, περὶ τοῦ ἔαρος τοῦ ἔαρος καὶ τὸν Ἰούδιον τοῦ ἐταροῦ ἐτους, ἀπὸ τοῦ ἔαρος τοῦ Χριστιανισμοῦ· ὁ Θεὸς ἔδωκε εἰς τὴν εἶδη, ἀπὸ τῆς ἀπορίας τοῦ εὐαγγελίου ἐξηραλίση τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ κεφαλὴν ἀπετήθη.

Καὶ οὕτως ὁ οὐράνιος ἐκεῖνος ἄνθρωπος ὁ μυριάκις εἰς τὸ χεῖλος τοῦ θανάτου περιελθὼν, ὁ ἔχων ὡς μέγα καύχημα καὶ ἠδίστην ἠδονὴν τὸ πάσχειν διὰ Χριστόν, ὁ περιπαθῶς ἐπιποθῶν, Ἰν' ἀνάλυση, ὅπως μετ' αὐτοῦ εἶνε, τὸν πόθον του ἱκανοποιούμενον εἶδεν, ἔχουσε χάριτον τὸ αἶμα του διὰ τὸν Χριστόν καὶ ἀπέπητῃ εἰς οὐρανόν, μεθ' οὗ συνεκοινωνεῖ ἐπὶ ζῶν, ὁ ὑπατος οὗτος τῶν μαθητῶν, ὁ ἱδρυτὴς τοσούτων Ἐκκλησιῶν, ὁ ἀλιεὺς τοσούτων ψυχῶν πρὸς τὸν ὁπίον ἡμεῖς ἰδίως οἱ ἐξ ἐθνῶν μέγα καθήκον ἔχομεν νὰ εὐγνωμονώμεν καὶ τὸ ὄνομα αὐτοῦ μετὰ σεβασμοῦ καὶ ἀγάπης ἐν ταῖς καρδίαις ἡμῶν νὰ τηρῶμεν ἀναλογιζόμενοι· ὅτι διὰ τῆς διδασκαλίας αὐτοῦ ἡμεῖς τὰ τέκνα τῆς ὀργῆς, οἱ μακρὰν τοῦ Θεοῦ ποτε τελούντες καὶ ἄνευ ἐλπίδος ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ ζῶντες, ἐγενόμεθα τέκνα Θεοῦ, μέτοχοι τῆς ἀδελφότητος μακαριότητος τῆς ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ. Ὅθεν ἔχοντες τοῦτον λαλοῦντα διὰ τῶν ἐπιστολῶν αὐτοῦ ἄς ἀκούωμεν τῆς φωνῆς αὐτοῦ καὶ εἰς τοὺς λόγους αὐτοῦ ἄς πειθώμεθα, ὅπως μετ' αὐτοῦ εἰς τὰ πάντενα τοῦ ὕψιστου σκηνώματα συνευφρανώμεθα.

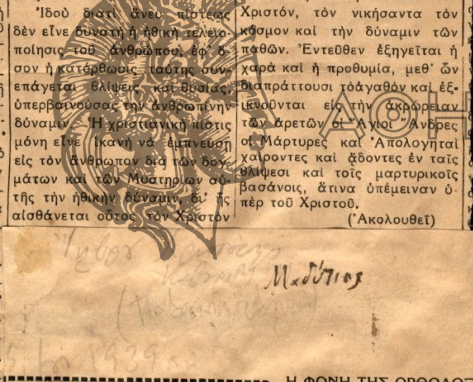
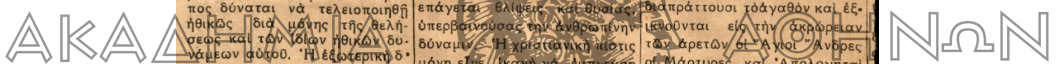
(Συνέχεια ἐκ τοῦ προηγούμενου)
Ἄλλὰ καὶ αὐτὸς ὁ Κάντιος ἐν τῷ συγγράμματι αὐτοῦ «ἠθρῶς ἐκείναι ἐν τοῖς ὅροις τοῦ καθαρῶ λόγου ἀφ' ἐνὸς μὲν ἐξαιρεῖ τὴν ἀπόλυτον αὐτονομίαν τῆς ἀνθρωπίνου βουλήσεως ὡς ἱκανῆς νὰ ἠθικοποιῆ τὸν ἄνθρωπον, ἀφ' ἑτέρου δὲ μὴ παραδέχεται τὴν ἀνάγκην τῆς ἐξωτερικῆς ἐνισχύσεως τοῦ ἀνθρώπου, ὅπως ἐξουδετερώσῃ οὗτος τὴν δυσκολίαν καὶ τὴν ἀντίθρασιν, ἢν παρεμβάλῃ ἡ πονηρὰ φύσις τοῦ ἀνθρώπου εἰς τὴν διάπραξιν τοῦ ἀγαθοῦ καὶ τῆς ἀρετῆς.

«Πᾶς ἠθικὸς πεπροικισμένος ἄνθρωπος, λέγει οὗτος, ἀρύεται τὴν ἐν τῷ ἠθικῷ ἀγωνίᾳ ἐνίσχουσιν ἐκ ταύτης, ἢ ἐκείνης τῆς ἀντικειμενικῆς παραστάσεως» καὶ παρακατιὸν ὁ αὐτὸς λέγει. «Ἴνα ἐμπνευσθῶμεν τὴν παράστασιν τῆς ἐπιζητουμένης ἠθικῆς τελειώσεως, πρέπει νὰ θεωρήσωμεν αὐτήν, ὡς πραγματοποιηθεῖσαν ἤδη. Τότι δὲ ἀκόπως θὰ ἐμπνευσθῶμεν ὑπὸ αὐτῆς κατὰ τρόπον ἄριστον, ὅστις ἀποβαίνει δι' ἕκαστον ἐξ ἡμῶν κατ' ἀκολουθίαν διὰ πάντα ἀληθινὸς σωτήρ». Ἄλλ' ἀφοῦ κατὰ τὴν γνώμην ταύτην τοῦ Καντίου, πρὸς ἠθικὴν τελειοποίησιν τοῦ ἀνθρώπου θεωρεῖται ἀπαραίτητος ἡ ἐμπνευσις καὶ ἐνίσχυσις αὐτοῦ ὑπὸ ἐξωτερικῆς τινος παραστάσεως, τότε καταπίπτει ἡ θεωρία αὐτοῦ, καθ' ἣν ὁ ἄνθρωπος δύναται νὰ τελειοποιηθῇ ἠθικῶς διὰ μίαν τῆς δεξιότητος καὶ τὸν ἴδιον ἠθικὸν δυνάμενον αὐτοῦ. Ἡ ἐξωτερικὴ δ' αὐτὴ παράστασις, ἢν θεωρεῖ ὁ Κάντιος ἀπαραίτητον διὰ τὴν ἠθικὴν τελειοποίησιν τοῦ ἀνθρώπου, ἐξ ἅπαντος πρέπει νὰ εἶνε μία συνειδητὴ προσωπικότης, ἀνωτέρα τῆς τοῦ ἀνθρώπου, καὶ ὄχι μία ἀφῆρημένη ἠθικὴ ἰδέα, διότι οἰονόησεν ἡθικὸν ἰδεῶδες δὲν δύναται κατ' ἀρχὴν νὰ ἐννοηθῇ ἄνευ ἐλευθέρως καὶ συνειδητῆς προσωπικότητος, διαπραττούσης αὐτὸν, Βεβαίως ἡ συνειδητὴ αὐτὴ καὶ ἐλευθέρως προσωπικότης, ἢ πραγματοποιήσασα τὸ ἠθικὸν ἰδεῶδες δὲν δύναται νὰ ᾖ ὁ ἄνθρωπος, ὅστις ὡς ὑποκείμενος εἰς τὸ κακὸν καὶ τὴν ἁμαρτίαν, καὶ μὴ κατὰ πάντα τέλειος δὲν δύναται νὰ ἐκπροσωπήσῃ τὸ ἠθικὸν ἰδεῶδες, πολλῶ δὲ μάλλον νὰ ἐμπνεύσῃ εἰς τὸν ἰσοιόντου τὴν ἀπαιτουμένην ἠθικὴν δύναμιν πρὸς κατανίκην τῶν ἐνστάσαντων ὁρῶν, αἵτινες ἐξανίστανται κατὰ τῆς ἠθικῆς τελειότητος τοῦ ἀνθρώπου. Διὰ καὶ αὐτὸς ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστός, ἂν ἦτο μόνον ἄνθρωπος, ὄχι ἅμα καὶ Θεός, δὲν θὰ ἠδύνατο, οὔτε νὰ ἐκπροσωπήσῃ ὁ ἴδιος τὴν ἠθικὴν τελειότητα καὶ τὴν ἀπόλυτον ἀγιότητα, ἀλλ' οὔτε καὶ νὰ ἐμπνεύσῃ καὶ εἰς ἡμᾶς τὴν ἀφῆσιν καὶ τὴν δύναμιν πρὸς μίμνησιν αὐτοῦ. «Ἔσεσθε οὖν ὡς ἐμεῖς τέλειοι, ὡς περὶ ὁ Πατὴρ ὁ μόνος ἐστίν. (Ματθ. 5, 48).

Ὁ ἄνθρωπος τότε μόνον ποθεῖ τὸν ἠθικὸν ἰδεῶδες καὶ προσπαθεῖ νὰ πραγματοποιήσῃ αὐτὸ, ὅταν πεισθῇ ἀφ' ἐνὸς μὲν, ὅτι τοῦτο εἶναι τὸ πᾶν καὶ τὴν πραγματοποιήσῃ αὐτοῦ εἰς ἀνωτέραν τινὰ προσωπικότητα, καὶ ἀφ' ἑτέρου, ὅτι τοῦτο ἀποτελεῖ τὸν κυριώτερον καὶ ὑψηλότερον σκοπὸν τῆς ζωῆς του. Ἄλλ' ἵνα πεισθῇ πάλιν περὶ τούτου, δεόν ἐκεῖνος, ὅστις ἐκπροσωπεῖ τὸ ἠθικὸν ἰδεῶδες καὶ τὴν ἀπόλυτον Ἀγιότητα νὰ ᾖ, οὐ μόνον ἄνθρωπος, ὑποκείμενος εἰς πλάνην καὶ ἀτέλειαν, ἀλλὰ καὶ Θεός, ἔχων τὸ πᾶν ἰσχυρὰ τῆς τελειότητος καὶ τῆς ἀληθείας. Ἔπειτα ὁ ἄνθρωπος, ἵνα ἐπιτελέσῃ τὸ ἠθικὸν ἰδεῶδες, δεῖ θεωρεῖν καὶ ἐπίστασιν ὡς τὸ ἀπόλυτον ἀγαθὸν ἐν τῷ κόσμῳ, ἔχει ἀνάγκην μιᾶς ἐξωτερικῆς ἠθικῆς ἐνισχύσεως ἀνωτέρας τῆς δυνάμεως τοῦ κακοῦ καὶ τῆς ἁμαρτίας. Ἄλλὰ ποία εἶνε ἡ δύναμις αὕτη, ἢ νικήσασα τὸν κόσμον, παρὰ ἡ θεία δύναμις τοῦ Χριστοῦ εἰπόντος εἰς τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ. «Ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ θλίψιν ἔχετε, ἀλλὰ θαρσεῖτε ἐγὼ νενίκηκα τὸν κόσμον» καὶ ἄλλοτε «εἰς ἐστὶν ὁ νικῶν τὸν κόσμον, εἰμὴ ὁ πιστεύων, ὅτι Ἰησοῦς ἐστὶν ὁ υἱὸς τοῦ Θεοῦ». Ἰδοὺ διὰ τὴν ἀνευπίστασιν δὲν εἶνε δυνατὴ ἠθικὴ τελειοποίησις τοῦ ἀνθρώπου ἐὰν ὁ ἄνθρωπος ἢ κατὰ τὸν ἠθικὸν ἰδεῶδες ἐπιτύχῃ νὰ ἐπιτελέσῃ τὸ ἠθικὸν ἰδεῶδες, ὑπερβαινὺς τὴν ἀνθρωπίνην δύναμιν. Ἡ χριστιανικὴ πίστις μόνη εἶνε ἱκανὴ νὰ ἐμπνεύσῃ εἰς τὸν ἄνθρωπον διὰ τὸν δυνάμενον καὶ τὸν ἠθικὸν ἰδεῶδες αὐτῆς τὴν ἠθικὴν δύναμιν, ἢ νὰ αἰσθάνεται οὕτως τὸν Χριστόν

παρὰ τὸ πλεῖρον του, φωτίζοντα, ἐνίσχοντα, καὶ ἐμπνεύοντα αὐτὸν εἰς τὸν χαλεπὸν καὶ ἐπισημῶν ἀγῶνα τῆς ἠθικῆς αὐτοῦ τελειοποιήσεως. Ὅντως ἡ χριστιανικὴ πίστις καθαρῶς ζεῖ τὸ εἶσθημα, ἐξυψώνει τὸ φρόνημα, ἐξελικτρῶναι τοὺς λογισμοὺς, χαλυβώνει τὸ ἠθικὸν σθένος τῆς ψυχῆς, καὶ καθιστᾷ αὐτὴν ἱκανὴν νὰ ὑπερηδῆσῃ πᾶσαν ἀντίστασιν, ἵνα φθάσῃ εἰς τὰς ἰδεῶδες σφαιρὰς τῆς χριστιανικῆς ἠθικῆς, ἔνθα τὴν ὁδηγεῖ ἡ δύναμις τῶν πνευματικῶν πτερυγῶν τῆς χριστιανικῆς θρησκείας. Ναί, ἡ χριστιανικὴ πίστις διεισδύει εἰς τὰ βάθη τῆς ψυχῆς, καὶ διεγείρει τὰς ὑψηλὰς ἐμπνευσεῖς καὶ αἰθερίου πτηνῆς αὐτῆς, ἀνάπτει εἰς τὴν καρδίαν τὴν φλόγα ἐνὸς ἔρωτος, ὅστις ὑπερβαίνει πάντα ἄλλον καὶ αὐτὸν ἀκόμη πρὸς τὸν ἴδιον αὐτοῦ τῆς Αὐτῆ ἀνασχολεῖται ἐὰν κατὰ τῆς ψυχῆς, ἐξ ἧς ἀναβρῶσκουσιν αἱ πνευματικαί, καὶ ἀκατανίκηται ὄντα πρὸς τὴν μεγαλοουργίαν, τὴν αὐτοπάρνησιν, καὶ τὴν αὐτοθυσίαν. Ναί, μόνον οὕτω κατορθώνει ὁ ἄνθρωπος νὰ νικήσῃ τὸ κακὸν καὶ τὴν ἁμαρτίαν ἔχων συμπαράστασιν καὶ συναγωνιστὴν αὐτὸν τὸν Χριστόν, τὸν νικήσαντα τὸν κόσμον καὶ τὴν δύναμιν τῶν πᾶθῶν. Ἐντεῦθεν ἐξηγεῖται ἡ χαρὰ καὶ ἡ προθυμία, μεθ' ὧν διαπραττοῦσι τὰ ἀγαθὰ καὶ ἐξελκύνται εἰς τὴν ἀκρότητα τῶν ἀρετῶν οἱ ἅγιοι ἄνδρες οἱ Μάρτυρες καὶ Ἀπολογηταὶ χαίροντες καὶ ἄδοντες ἐν ταῖς θλίψεσι καὶ τοῖς μαρτυρικοῖς βασάνοις, ἀπὶνα ὑπέμειναν ὑπὲρ τοῦ Χριστοῦ.

Ἄλλοτε ἐπὶ τῆς ἀποστολῆς, καὶ διανοούμενος, ὅπως εἰς τὰ Ἰορδάνεια ρεῖθρα βαπτισθῆναι ὡς αὐτὸς τοῦτο ὁμολογεῖ. Ὅτι δὲ τῆς 337 μετὰ τὸ Πάσχα ἐνοχληθεὶς ὑπὸ ἀδιαθεσίας προσηύδα τὸ τέλος τῆς ζωῆς αὐτοῦ, δημοσίως ἐξομολογήσας ἠρώδη τὸ θεῖον βαπτισματὸς ἐν Νικομηθείᾳ, ἔνθα εἶχεν ἔλθει ἐκ τῶν λουτρῶν τῆς Ἐλενοπόλεως. Δὲν ἠβέλησεν δὲ πλέον τὴν βασιλικὴν πορφύραν νὰ ἐνδοθῇ, ἀλλὰ διετέλει περιβεβλημένος τὴν λαμπρὰν τοῦ βαπτισματος στολὴν, καὶ ἐν τῇ πλησμονῇ τῆς εὐχαριστήσεως αὐτοῦ, ὅτι ἠξιώθη ταύτης τιμῆς, καὶ ἐν ἀφάρτῳ γὰρ παρέδωκεν εἰς χεῖρας Θεοῦ τὴν ἀγίαν αὐτοῦ ψυχὴν τὴν ἡμέραν τῆς Πεντηκοστῆς, ζήσας ἐξήκοντα καὶ τρία ἔτη ἐπὶ τῆς γῆς. Τὸ δὲ ἅγιον αὐτοῦ σῶμα μετεκομίσθη εἰς Κωνσταντινοῦπολιν καὶ ἐξετέθη εἰς κοινὴν προσκύνησιν ἐν τῇ μεγάλῃ αἰθούσῃ τῶν ἀνακτόρων, ὁ

Η ΦΩΝΗ ΤΗΣ ΟΡΘΟΔΟΞΗΣ ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΠΡΟΟΡΙΣΜΟΥ ΤΟΥ ΑΝΘΡΩΠΟΥ

ΔΙΑΛΕΞΙΣ ΔΕΥΤΕΡΑ

γιος εἰς Κύριος, Ἰησοῦς Χριστός, εἰς δόξαν Θεοῦ Πατρός, Ἄμην». Ἐπὶ τῆς ἀφορῆς ἐπίσης τῆς μεγάλης τῶν ἀνακτόρων αἰθούσης ἦτο ἐγκεχυρῶμενος Σταυρός μέγας, πολυτέλης καὶ ἀνάρτος. Εἰς τὰς πόδας τῶν ἀνακτόρων ἦτο γεγραμμένη λαμπρὰ αὐτοῦ εἰκὼν ἐν προσευχῇ ἱσταμένου. Ἐπὶ τῶν δημοσίων κρητῶν εἰκόνες ἐξ ορειχάλκου ἐπιχρῶσου παρέστανον ποῦ μὲν τὰ τοῦ καλοῦ ποιμένους σύμβολα, ποῦ δὲ τὸν Δανιὴλ ἐν μέσῳ τῶν λεόντων.

Ἄν δὲ καὶ τοσοῦτον συνετέλεσεν ὁ Μέγας Κωνσταντῖνος εἰς τὸν θρίαμβον τῆς Χριστιανικῆς θρησκείας, ἂν καὶ τοσοῦτον ἐμόχησεν διὰ τὴν λαμπρότητα τῆς Ἐκκλησίας, ἂν καὶ τοσοῦτην ἀφοσίωσιν ἐβείβην εἰς τὸν Σωτήρα, ἂν καὶ ἐζη ὡς πιστὸς τοῦ Εὐαγγελίου στρατιώτης, ὡς ἐνθέρμος αὐτοῦ ὑπερασπιστῆς, ὡς Χριστιανὸς ζηλωτῆς, ἂν καὶ τὸν ἴδιον

Ματθ. 5

(Ἀκολουθεῖ)

δὲν πρέπει νὰ φροντίζωμεν διὰ φορέματα· διότι τοῦτο εἶναι τῶν προσκαίρων ἀνθρώπων· εἰς τόσον δὲι πάντες ἄλλοι στολίζονται, χόρτος εἶναι, εἰς ἑσᾶς δέ, εἶπε τοὺς λογικούς, τοὺς ὁποίους ἄσας ἐπλάσαν ὁ Θεὸς μετὰ τὴν ψυχὴν καὶ τὸ σῶμα, δὲν πρέπει νὰ στολίζετε τὸ κορμὶ· ὀλιγόπιστοι δὲ εἶναι ἄλλοι ἄλλοι μεριμνοῦν· διότι ἂν εἶχαν τελείαν πίστιν πρὸς τὸν Θεόν, δὲν ἐμεριμνοῦσαν εἶται ἀκατάπαυστα.

ΚΕΙΜΕΝΟΝ

Μὴ οὖν μεριμνήσητε, λέγον-

τες· τί φάγομεν, ἢ τί πίωμεν, ἢ τί περιβαλλόμεθα ; πάντα γὰρ ταῦτα, τὰ ἔθνη ἐπιζητεῖ.

ΕΡΜΗΝΕΙΑ

Δὲν ἐμποδίζει τὸ φαγὶ νὰ μὴ φάγομεν, ἀλλὰ ἐμποδίζει νὰ μὴ λέγομεν, τί νὰ φάγομεν, τὸ ὅποιον τὸ κάμνουν οἱ πλούσιοι, καὶ λέγουν ὅπο ἑσπέρας, τί νὰ φάγομεν σὺριον ; βλέπετε δὲ τὴν τρυφήν, καὶ τὴν ὕβριν ἐμποδίζει, ἦγον τὰ πολὺ φαγοπότια, καὶ τὴν μέθην ;

ΚΕΙΜΕΝΟΝ

Οἶδε γὰρ ὁ Πατὴρ ἡμῶν ὁ

Οὐράνιος, δὲι χολήσετε τούτων ἀπάντων ζητεῖτε δὲ πρῶτον τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ, καὶ τὴν δικαιοσύνην αὐτοῦ, καὶ ταῦτα πάντα προστεθήσεται ὑμῖν.

ΕΡΜΗΝΕΙΑ

Βασιλεία τοῦ Θεοῦ, εἶναι ἡ ἀπόλαυσις τῶν ἀγαθῶν· αὐτὴ δὲ διὰ δικαιοσύνης ἀποκτάται· εἴτις λοιπὸν ζητεῖ τὰ πνευματικά, τοῦ διδοῖ ὁ Θεὸς καὶ τὰ σωματικά, διὰ τὴν ἀγαθότητά του.

ΟΙ ΚΟΡΥΦΑΙΟΙ ΤΩΝ ΑΠΟΣΤΟΛΩΝ

Α' Ο ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΠΑΥΛΟΣ

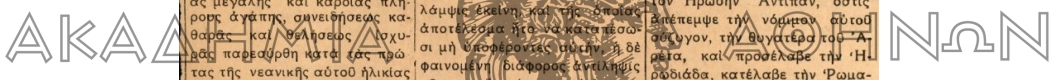
Ὁ θεὸς Παῦλος, ὁ μέγας οὗτος τῶν αἰῶνων ἀνὴρ, ἐγεννήθη ἐξ ἑσῶ τῆς ἀγίας γῆς, ἐν τῇ ἀκμαροῦσῃ τότε πόλει τῆς Κιλικίας Ταρσοῦ. Ὁ πατὴρ αὐτοῦ ἦν ἐκ τῆς φυλῆς τοῦ Βενιαμὴν γνήσιος Ἰσραελῆς καὶ καλὴ τῆς Ῥωμαιοῦ, τῆς πατρίου θρακείας ὑπάρχων ζηλωτὴς ἐπέμπε τὸν υἱὸν αὐτοῦ εἰς Ἱερουσαλὴμ, ἵνα τὰ τοῦ νόμου ἀκριβῶς διδάσκη. Ἐκεῖ ὁ νεαρὸς Παῦλος ἐμισήθητεσε παρὰ τοὺς πόδας τοῦ τότε ἐπιφανοῦς νομοδιδασκάλου Γαμολιῆλ καὶ ἐμορφώθη τέλειος Φαρισαῖος καὶ ἀπέβη ὑπὲρ πάντας τῶν πατρικῶν παραδόσεων Ζηλωτὴς. Πετροικισμῶν διὰ πολλῶν καὶ ἀξιολόγων φυσικῶν δώρων, διανοίας μεγάλης καὶ καρδίας πλήρους ἀγάπης, σμεινθησῶς καθαρᾶς καὶ θρασύτητος ἰσχυρᾶς παρεσβήθη κατὰ τὰς πρώτας τῆς νεανικῆς αὐτοῦ ἡλικίας ὁμάς ἐκ τοῦ οὐ κατ' ἐπίγνωσιν ζήλου αὐτοῦ εἰς μίσος καὶ ἀποστροφὴν πρὸς τὴν τότε ἀρξασμένην νὰ ἐξαπλοῦται γιγαντιαίως βήμασι πίστιν εἰς τὸν Ἐσταυρωμένον. Ὁ πυρῶδης αὐτοῦ χαρακτὴρ ἠρεθίζετο ἀκούων, δὲι ὁ Σταυρωθεὶς εἶνε ὁ ὑπὸ τῶν Προφητῶν προκαταγγελλθεὶς Μεσσίας καὶ τοῦ Ἰουδαϊκοῦ γένους Λυτρωτῆς. Τοῦτο ὕβριν πρὸς τὸν Θεόν θεωρεῖ καὶ βλασφημίαν φρικτὴν, καὶ νομίζει, δὲι οὐδὲν τῷ Θεῷ εὐσεβεστότερον ἢ τοὺς πιστεύοντας εἰς Χριστὸν ἐν τῷ αἵματι αὐτῶν ν' ἀποπνίξῃ. Εἰς τὰς οἰκίας αὐτῶν εἰσέρχεται καὶ ἐκεῖθεν ἀνδρας καὶ γυναῖκα βιαίως οὖρει καὶ εἰς φυλακὴν παραδίδει. Καὶ ὁ ζήλος οὗτος αὐτοῦ δὲν περιορίσθη εἰς Ἱερουσαλὴμ, ἀλλ' ἐπέεξετάθη καὶ πέραν αὐτῆς.

σεσι ταῦταις καὶ τῇ ἐξιστορήσει τοῦ Λουκά, ὡς τινες ἰσχυρίζονται· διότι τὸ τοῦ Λουκά «Οἱ ἀνδρες εἰσῆλθεισαν ἐνεοὶ ἀκούοντες μὲν τῆς φωνῆς μὴδὲ νὰ δὲ θεωροῦντες». (Πράξων Θ'. 7) οὐδόλωσ ἀντιφάσκει πρὸς τὸ τοῦ Παύλου «Πάντες καταπεσόντες εἰς τὴν γῆν» (ΚΣΤ'. 14) «τὸ μὲν φῶς ἐθεάσαντο καὶ ἐμφοβοὶ ἐγένοντο, τὴν δὲ φωνὴν οὐκ ἔκωσαν τοῦ λαλοῦντος μου» (ΚΒ'. 9) καθόσον «οἱ μὲν εἰσῆλθεισαν ἐνεοί», εἶλον ὁμοίως ἐπισημασμένοι, ἐκφράζει τὴν πρῶτην ἐκτύπωσιν τῆς πρᾶξεως, ἢ τὴν λάμψιν ἐκείνην καὶ τὴν οὐκ ἀποτέλεσμα ἦτο νὰ καταπέσῃσι μὴ ὑποφέροντες τὴν γῆν δὲ φαινομένη διάφορος ἐκείνη τῶν συναδελφῶν περὶ ἐκτεκλήψεως ἠελίου δὲ οὐκ ἔθεθέσαντο, τὸν ἐν τῷ φῶτι ὁμοῦ εἰς τὴν ὁδοῦ τῆς Δαμασκοῦ Σωτῆρα δὲν εἶδον, καὶ ἤκουον μὲν τῆς φωνῆς, τοῦ ἦχου, τοῦ ψόφου, τοῦ θορύβου τοῦ ἐκ τοῦ διαλόγου τοῦ Παύλου καὶ τοῦ Σωτῆρος, τὴν δὲ φωνὴν, τοὺς λόγους τοῦ μετὰ τοῦ Παύλου διαλεγόμενου Σωτῆρος εὐκρινῶς δὲν ἤκουσαν. Μόνον ὁ Παῦλος εἶδε τὸν Σωτῆρα ἐν τῷ φῶτι καὶ ἤκουσε τοὺς λόγους αὐτοῦ, διότι καὶ ἡ ἐμφάνισις δι' αὐτὸν ἐγένετο, καὶ οἱ λόγοι πρὸς αὐτὸν μόνον ἀπευθύνοντο. Εἶδον ὁμοῦ καὶ οἱ μετ' αὐτοῦ τὸ φῶς καὶ τὸν ἦχον τῶν λόγων ἤκουσαν, διὰ νὰ καταδειχθῇ εἰς πείσμα τῶν ὀρθολογιστῶν, δὲι ἡ ἐμφάνισις τοῦ Σωτῆρος εἰς τὸν Παῦλον δὲν ἦτο ἐσωτερικὴ, ἦτις καὶ ὡς πλάσμα τῆς φαντασίας αὐτοῦ ἦτο δυνατόν νὰ ἐκληφθῇ, ἀλλ' ἐξωτερικὴ καὶ πραγματικὴ. Καὶ ἡ θεία αὐτῆς ἐμφάνισις ἐπέφερε τὴν μεγίστην τῶν μεταβολῶν, μεταβολὴν χαρακτῆρος καὶ φρονημάτων καὶ πεποιθήσεων καὶ ἐννοιῶν, μεταβολὴν, ἦτις οὐτε ποτὲ συνέβη, οὐτε μέλλει νὰ συμβῇ. Ὁ φοβερὸς ἐκεῖνος διώκτης τῶν πιστῶν, ὁ τὴν Ἐκκλησίαν πορθῶν, αἰφνης γίνεται ὁ ἐνθουσιαστέστερος καὶ θερμότερος τοῦ Σωτῆρος ὁπαδός.

Μετὰ τὴν ἐπιστροφὴν αὐ-

τοῦ διατρίψας ὀλίγας ἡμέρας εἰς Δαμασκόν, εἰς Ἀραβίαν ἀπῆλθεν, ἐκεῖθεν δὲ εἰς Δαμασκόν ἐπανῆλθεν. Ἐπειδὴ δ' ἐκλήρωται ἐκεῖ μετὰ δυνάμει τὸν λόγον, ὁ Ἐθνάρχης τοῦ βασιλέως τῆς Ἀραβίας Ἀρέτα κατ' αἰτήσιν τῶν Ἰουδαίων ἐφρούρει τὰς πόλεις τῆς Δαμασκοῦ, ὅπως συλλάβῃ τὸν Ἀποστόλον, ὅστις ὁμοῦ ἐξέφυγε τὰς χεῖρας αὐτοῦ τῇ βοήθειᾳ τῶν μαθητῶν, οἵτινες ἐν καιρῷ νυκτὸς ἐντὸς σπιριδοῦς κατέβησαν αὐτὸν ἀπὸ τοῦ τείχους. Τὸ γεγονός τοῦτο εἶνε τὸ πρῶτον ἐκ τοῦ βίου τοῦ Ἀποστόλου, ὅπερ παρέχει χρονολογίαν περὶ αὐτοῦ πληροφoρία. Διότι ὁ Ἀρέτας οὗτος ὁ βασιλεὺς τῆς Ἀραβίας πολεμῶν τὸν Ἡρώδη Ἀντίπαν, ὅστις ἀπέπεμπε τὴν νόμισμα αὐτοῦ ἀγγέλον, τὴν θυγατέρα τοῦ Ἀρέτα, καὶ προσέλαβε τὴν Ἡρώδοιδα, κατέλαβε τὴν Ῥωμαίην πόλιν Δαμασκόν μετὰ θάνατον τοῦ Τιβερίου ἐπισυμβάντα τῷ 37 μ. Χ. καθ' ἣν ἐποχὴν ὁ Ῥωμαῖος στρατηγὸς Οὐτέλλιος ἀφῆκε τὴν Δαμασκὸν καὶ ἀπῆλθεν εἰς Ῥώμην, ἦτοι ἡ κατόλμησις τῆς Δαμασκοῦ ὑπὸ τοῦ Ἀρέτα ἐγένετο κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ 38 μ. Χ. Ἐπειδὴ δὲ μετὰ τὴν ἐκ Δαμασκοῦ ἐξοδὸν κατηνθῶνθη εἰς Ἱερουσαλὴμ, τοῦτο δὲ κατὰ τὴν ἰδίαν αὐτοῦ ὁμολογίαν ἔλαβε χώραν τρία ἔτη μετὰ τὴν ἐπιστροφὴν αὐτοῦ (Γαλ. Α'. 10), διὰ τοῦτο ἡ ἐπιστροφή τοῦ Παύλου ἐγένετο τῷ 35 μ. Χ., δύο ἢ τρία τὸ πολὺ ἔτη μετὰ τὴν ἀνάληψιν τοῦ Σωτῆρος. Ἐκεῖ τῇ συστάσει τοῦ Βαρνάβα γνωρίζεται μετὰ τοῦ Πέτρου καὶ Ἰακώβου, καὶ ἐνθ' προσήχητο ἐν τῷ ναῷ, ἔλαβε χώραν τὸ δράμα, τὸ ὑπὸ τοῦ Ἀποστόλου ἀναφερμένον, (Πράξ. ΚΒ'. 17), καὶ ὁ μετὰ τοῦ Κυρίου διάλογος, καθ' ὃν παραγγέλλεται ἀπὸ τῶν Ἱεροσολύμων ν' ἀπέλθῃ καὶ νὰ κηρύτῃ εἰς τὰ ἔθνη. Ἐνεκα τοῦ δράματος τούτου καὶ τοῦ ἐκ τῶν Ἑλληνιστῶν κινδύνου ἀφῆκεν ὁ Παῦλος τὴν Ἱερουσαλὴμ καὶ διελθὼν τὴν Συρίαν καὶ Κιλικίαν κατήνησεν εἰς τὴν πατρίδα του Ταρσό, ὁπότεν ὁ Βαρνάβας παρέλαβεν αὐτὸν καὶ ἔφερον εἰς Ἀντιόχειαν, ὅπως βοηθήσῃ αὐτὸν εἰς τὸ κήρυγμα.

(Ἀκολουθεῖ)

ΟΦΕΙΛΟΜΕΝΗ ΑΠΑΝΤΗΣΙΣ

Ἄρθρον τοῦ Σεβ. π. Φλωρίνης κ. ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ

Ὁ ἑλλόγιμος Γάλλος καθηγητής κ. Γρεγκουάρ κατ' αὐτὰς ἔδωκε μίαν διάλεξιν εἰς τὴν αἰθούσαν τῆς ἐνταῦθα Γαλλικῆς Σχολῆς με θέμα «Ἡ ἀλήθεια τοῦ χωρισμοῦ τῶν Ἐκκλησιῶν». Οὗτος μετὰ τὴν εὔρεσιν ἀνάπτυξιν τοῦ θεματός του ὑπὸ τὸ πρῶτον πάντοτε τῶν καθολικῶν συγγραφέων καὶ ἱστορικῶν, ἐξήγαγε τὸ συμπέρασμα ὅτι δὲν ἔπρεπε νὰ γιῆ τὸ σχίσμα τῆς Δυτικῆς Ἐκκλησίας ἀπὸ τῆς Ἀνατολικῆς, ἐφ' ὅσον κατ' αὐτὸν δὲν ὑπῆρχον σπουδαῖαι λόγοι ἐκκλησιαστικοὶ καὶ δογματικοὶ δυνάμενοι νὰ δικαιολογήσωσιν αὐτὸ, ὀφειλόμενον κατ' αὐτὸν εἰς ἔθνη καὶ φυλετικὰ ἑλατήρια καὶ προσωπικὰς ἀντιζηλίας ξένας πρὸς τὴν διδασκαλίαν τῆς χριστιανικῆς ἀληθείας.

Ὁ κ. Ἀμίλκας Ἀλιβιζάτος, θεολόγος καθηγητὴς τοῦ Πανεπιστημίου, ἀπεκρίθη εἰς ἔν ἄρθρον, ὅπερ ἐδημοσίωσεν εἰς τὸ «Ἐλεύθερον Βῆμα» τῆς 8 Ἰουνίου, τὰ ὑπὸ τοῦ καθολικοῦ κ. Γρεγκουάρ λεχθέντα ὑπ' αὐτοῦ συμπέρασμα, λέγει τὰ ἑξῆς.

Συμφωνῶ ἀπολύτως μετὰ τὴν γνώμην τοῦ κ. Γρεγκουάρ ὅτι τὸ σχίσμα τῆς Δυτικῆς Ἐκκλησίας δὲν ὀφείλεται εἰς τὸ δόγμα τοῦ Filioque, ὅπερ εἶναι μηδμιόν, οὔτε εἰς τὰς ἐκκλησιαστικὰς διαφορὰς περὶ ἀζύμων, περὶ ἀγαμίας ἄλου τοῦ κλήρου ἢ ἄλλων, αἵτινες ἀποτελοῦσι δευτερευούσας λεπτομερείας· δὲν συμφωνῶ δὲ μετ' αὐτὸ ὅσον ἀφορᾷ τὰ προσωπικὰ καὶ τὰ ἔθνη ἑλατήρια, ἅτινα προὐκάλεσε τὸ σχίσμα χωρὶς νὰ ἀρνοῦμαι ὅτι ὑπέβαλψαν τοῦτο καὶ αἱ κομματικαὶ διαιρέσεις καὶ ἡ ἐμπαιθῆς ἀντιθέσις τῶν μερίδων τοῦ Φωτίου καὶ τοῦ Ἰγνατίου, ἅς ἐξεμεταλλεύθησαν, ὡς λέγει οὗτος, ἐντεῦθεν καὶ ἐκεῖθεν οἱ δημιουργοὶ τοῦ σχίσματος.

Ἡ πραγματικὴ καὶ κυρία αἰτία τοῦ σχίσματος τῆς Δυτικῆς ἀπὸ τῆς Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας ὀφείλεται, ὡς διατείνεται οὗτος, οὐχὶ εἰς ἐκκλησια-

στικούς καὶ δογματικούς λόγους, ἀλλ' εἰς τὴν ἀρνήσιν τῆς Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας νὰ ἀναγνωρίσῃ τὴν θέσιν τοῦ Ἐπισκόπου, Ρώμης, ὡς αὐτῆς ἀνεπιτόχη καὶ ἐξείλιχθη ἐν τῇ Δύσει, ὅ ἔστι τὸ πρῶτεον τοῦ Πάπα. Βεβαίως παρακατιῶν λέγει ὁ ἑλλόγιμος συγγραφεὺς τοῦ ἄρθρου τούτου, ὅτι καὶ αἱ διεκδικήσεις τῆς Ρώμης ἐπὶ τῆς πνευματικῆς κυριαρχίας τῆς Βουλγαρικῆς Ἐκκλησίας, ὡς καὶ αἱ ἀθεμιτοῦργισαι τῶν Δυτικῶν σταυροφοριῶν ἐν τῇ Ἀνατολῇ ὑπέβαλψαν ἐν πολλοῖς τὸ μῖσος καὶ τὴν ἀπέχθειαν τῆς Ἀνατολῆς κατὰ τῆς Δύσεως, ἀλλὰ πάντα ταῦτα, τὸσα δηλονότι αἱ δογματικαὶ καὶ ἐκκλησιαστικαὶ διαφοραὶ, ὅσα καὶ τὰ φυλετικὰ καὶ ἀντιεθνικὰ ἑλατήρια, ἅ ἐπὶ τῇ ἐκκλησιαστικῇ ἐνότητι καὶ τῇ προϋλαμβάνετο τὸ σχίσμα ἂν ὁ Πάπας τῆς Ρώμης παρηγείτο τοῦ πρῶτείου καὶ τῆς ἀπολυταρχικῆς κυριαρχίας του καὶ ἐπὶ τῆς Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας.

Καταλήγει δὲ οὗτος εἰς τὸ συμπέρασμα, ὅτι τὸ σχίσμα τότε μόνον θὰ ἄρθῃ, ὅταν ἀρθῇ καὶ ἡ πραγματικὴ καὶ πρωταρχικὴ αἰτία τούτου, ἧτοι ὅχι αἱ δογματικοὶ καὶ ἐκκλησιαστικοὶ λόγοι καὶ αἱ λοιπαὶ θρησκευτικαὶ διαφοραὶ, αἵτινες εἶναι μηδαμινὰ κατ' αὐτὸν, ἀλλὰ τὰ πρῶτεον καὶ τὰ διεκδικουμένα ἀπολυταρχικὰ δικαιώματα τοῦ Πάπα, τοῦ ἀνωτάτου τούτου Ποντίφικου τῆς Ρώμης, καὶ ἐπὶ τῆς Ὁρθοδόξου Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας.

Ἡ ἀνάγνωσις τοῦ ἄρθρου τούτου τοῦ εἰρημένου καθηγητοῦ ἐμποιεῖ εὐθύς ἐξ ἀρχῆς τὴν ἐντύπωσιν, ὅτι ὁ ἄρθρογράφος πόρρω ἀπέχει τοῦ ἡ ὀρθόδοξος, μήτε γε καθηγητῆς τῆς Ὁρθοδόξου Θεολογίας ἐν τῷ Ἐθνικῷ Πανεπιστημίῳ Ἀθηνῶν, ὅπερ, προώρισται ὡς φαίνεται ἐστὶα καὶ φωτογενῆ φάρος νὰ μεταλαμπαδεύῃ πάν-

τοτε τὸ φῶς οὐ μόνον τῆς θύραθεν σοφίας, ἀλλὰ καὶ τῆς Ἐκκλησιαστικῆς Ὁρθοδόξου Θεολογίας. Διότι οὐδεὶς τῶν διανοουμένων ὀρθοδόξων ἔλληνων, καὶ τῶν ἄκρω δακτύλων γευσασμένων τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἱστορίας, ἀγνοεῖ ὅτι, τὸ σχίσμα τῆς Δυτικῆς Ἐκκλησίας ἀπὸ τῆς Ἀνατολικῆς ὀφείλεται πρωτίτως εἰς τὸ νέον δόγμα τοῦ Filioque, ἧτοι τῆς ἐκπορεύσεως τοῦ Ἁγίου Πνεύματος καὶ ἐκ τοῦ Υἱοῦ, καὶ εἰς τὸ ἀλάθητον τοῦ Πάπα, ὅπερ αὐθαίρετως εἰσήγαγεν ἡ Δυτικὴ Ἐκκλησία κατὰ τὸν δέκατον ἑνατον αἰῶνα, καὶ ἐπὶ τὸ ἄκρον λόγον τῆς ἐκπορεύσεως τῆς Ἐκκλησιαστικῆς Θεολογίας, τὰς ἀφορᾶς τῆς ἀπὸ τῆς ἑνότητος τῆς Θεότητος, καὶ οὐδὲν τὴν μετεκλήσιν τῆς εἰσεῖς Κοινωνίας ἀπὸ τοῦ ἐν ἑσέσι εἰσεῖς εἰς τοὺς αἰτικούς, τὴν ὑποχρεωτικὴν ἀγάπην τοῦ κλήρου, καὶ ἐν γένει εἰς τὴν διαφοράν τοῦ Δυτικοῦ Πολιτισμοῦ, ὃν ἐκπροσωπεῖ ἡ Δυτικὴ Ἐκκλησία, ἀπὸ τοῦ Ἀνατολικοῦ τοιοῦτου, ὃν ἐκπροσωπεῖ ἡ Ὁρθόδοξος Ἀνατολικὴ Ἐκκλησία.

Καὶ ὅμως τοὺς κυρίους ἐκκλησιαστικούς καὶ δογματικούς τούτους τοῦ Σχίσματος λόγους ὁ ἐν λόγῳ Καθηγητῆς θεωρεῖ μηδαμινούς καὶ ἀναξίους πρὸς διαίρεσιν τῆς Ἐκκλησίας, καὶ ἀφήνων διὰ τῶν γραμμῶν τοῦ ἄρθρου νὰ ὑπονοηθῇ ὅτι τοὺς λόγους τούτους ἐδημιούργησε καὶ ἐμεγαλοποίησεν ἡ πειρασμὸς καὶ ἡ φιλοδοξία τοῦ Μ. Φωτίου, καὶ αἱ κομματικαὶ ἐμπάθειαι καὶ φανατικαὶ πατρῖαι τοῦ τελευταίου τούτου καὶ τοῦ Ἰγνατίου, ἀποδίδει τὸ Σχίσμα εἰς προσωπικὰ ἑλατήρια καὶ τὴν φιλαρχίαν καὶ ὑπερφίαλον ἀλαζυνείαν τῶν Ταγῶν ἀμφοτέρων τῶν Ἐκκλησιῶν, τοῦ μὲν Πάπα διεκδικουμένου ἀπολυταρχικὰ δικαιώματα ἐφ' ὅλης τῆς Ἐκκλησίας ὡς διαδόχου δῆθεν τοῦ πρωτοκοροφαιῶ Ἀποστόλου Πέτρου, τοῦ δὲ Πατριάρχου τῆς Κωνσταντινουπόλεως ἀρ-

νομένου τὴν ἀπολυταρχικὴν ταύτην ἐκκλησιαστικὴν δικαιοδοσίαν εἰς αὐτὸν θεωρούμενον καὶ ἀναγνωριζόμενον ὡς πρῶτον ἐν ἴσοις τῶν Πατριάρχων.

Ἡ γνώμη αὕτη τοῦ ἑλλογίμου Καθηγητοῦ, ἧτις γέμει καθολικισμοῦ καὶ προτεσταντισμοῦ, ἀδικεῖ πολὺ καὶ τὴν θεολογικὴν αὐτοῦ μὲρῶσιν καὶ τὴν ἑλληνοικὴν αὐτοῦ διανόησιν μὴ ἀποδίδοντας τὴν ὀφειλόμεν ἑυλάβειαν καὶ εὐγνωμοσύνην εἰς τὸν Μέγαν Πατριάρχην Φώτιον, τὸν διαλάψαντα ὡς ἐν φαεινῶν μετέωρον καὶ σελαγιῶντα φωτεινὰ ἀπαυγάσματα οὐ μόνον εἰς τὸν ἐκκλησιαστικὸν ὀρίζοντα τῆς Ὁρθοδόξου Θεολογίας, ἀλλὰ καὶ εἰς τὸ ἡμεροφάει καὶ φωτοβόλον κάτοπρον τῆς ἐθνικῆς ἡμῶν ἰδεολογίας, διότι τὴν μνήμην τοῦ Μεγάλου Πατριάρχου Φωτίου τιμᾷ καὶ γειραίρει, οὐ μόνον ἡ Ἐκκλησία διὰ τοὺς οὖς οὗτος νομιμῶς ἠθάλασεν ἀποπροκόνησιν καὶ καταστεφάνωσεν ὅπερ τῆς Ὁρθοδοξίας ἀγῶνας, τὰς αἰσῶν αὐτὸν εἰς τὴν φαεινὴν χορείαν τῶν Μεγάλων Πατριάρχων, ἀλλὰ καὶ τὸ Ἔθνος διὰ τὸν καλλίνικον ἄθλον καὶ περιφανῆ νικίην, ἣν κατήγαγεν οὗτος διὰ τῆς εὐψυχίας καὶ μεγαλοφυΐας αὐτοῦ ὡς ἐκπρόσωπος τοῦ ἑλληνοβυζαντινοῦ πολιτισμοῦ κατὰ τοῦ Παπισμοῦ ὡς ἐκπρόσωπου τοῦ Δυτικοῦ πολιτισμοῦ. Τῆς διπλῆς ταύτης τιμῆς, τῆς τε ἐκκλησιαστικῆς καὶ τῆς ἐθνικῆς, τυγχάνει ὄντως ὑπεράξιος ὁ μέγιστος οὗτος τῆς Ἐκκλησίας καὶ τῆς Ὁρθοδοξίας φωστήρ, διότι ἂν ἐν τῇ ῥυθί τῶν αἰῶνων καὶ τῇ διαπάλῃ τῶν θρησκευτικῶν διδασκαλιῶν καὶ ἔθνικῶν ἰδεωδῶν διεσώθη τὸ ἀκραϊνές καὶ θεῖον πνεῦμα τῆς Ὁρθοδοξίας ἐν τῷ πλαίσῳ τῆς χριστιανικῆς θρησκείας, καὶ ἰοθεσιδᾶς ζώπυρον τῆς ἐθνικῆς παιδείας καὶ ἰδεολογίας, τοῦτο ἐν πολλοῖς ὀφείλεται εἰς τὰ σοφὰ συγγράμματα καὶ τὰ διαπύσια κηρύγματα τῶν ἁγίων καὶ θεοφῶρων Πατέρων τῆς Ἐκκλησίας, ἐν οἷς ἐξαιρετικὴν καὶ ἐξέχουσαν θέσιν κατέχει ὁ Μέγας Φῶτιος καὶ τοῦ φωτός συνάνυμος οὗτος Ἐκκλησιαστικὸς Πατὴρ. «Ὅπως, ἀναφωνεῖ καὶ

τις ἐκ τῶν ἱστορικῶν Βυζαντινολόγων, ἡ Ἑλληνικὴ Βυζαντινὴ Αὐτοκρατορία ἐπὶ χιλιετηρίδα ἄλην ἔθενεν μὲν ἐφάτισσε καὶ ἡμέρωσε τὰ μετὰ τὴν μεγάλην τῶν ἑθνῶν μετανάστευσιν συστάνα ἡμιβάρβαρα Βασιλικαῖα, ἔθενεν δὲ γενναίως ἐπαλαισιον ὅπως ἀναχαίτησιν τὴν εἰς Εὐρώπην βάρβαρον εἰσβολὴν καὶ ἐξάπλωσιν τῶν Γόιθων, τῶν νέων Περσῶν, τῶν Ἀράβων, τῶν Βουλγάρων, τῶν Τατάρων, τῶν Φράγκων, τῶν Τούρκων, οὕτω καὶ ἡ Ὁρθόδοξος Ἑλληνικὴ Ἐκκλησία ἐπὶ χιλιετηρίδα ἄλην ἠγωνίσαστο ἐπὶ τῶν Βυζαντινῶν χρόνων, ὅπως ἔθενεν μὲν διαδώσῃ τὸ φῶς τοῦ Χριστιανισμοῦ εἰς τὴν Βόρειον καὶ Ἀνατολικὴν Εὐρώπην καὶ τὴν Δυτικὴν Ἀσίαν, ἔθενεν δὲ ἀναστειλῆν τὴν σφοδρότατην ὀρμὴν τῆς παντοκρατείας Ρώμης καὶ σῶσῃ τὴν Ὁρθοδοξίαν ἀπὸ τῶν σφετερισμῶν καὶ τῶν καὶ ταχρῶσιν τῆς Παπῶσιν». Ἡ συγγραφεὺς τῆς Δύσεως ἐκ ζηλοτυπίας πρὸς τὴν μεγάλην ψυχὴν καὶ εὐρυμαθῆ καὶ ἐμβριθῆ διάνοιαν τοῦ Μ. Φωτίου κατηγοροῦσιν αὐτὸν ὡς σπειραντὸς τὸν σπόρον τοῦ Σχίσματος ἐν τῷ περιβάλλῳ τῆς Ἐκκλησίας ἐκ προσωπικῆς ἐμπαιθείας καὶ φιλοδοξίας, στήριζόμενοι εἰς ὑπόπτους καὶ θολοὺς πηγὰς, οἷα τὰ ψευδοδωκρετάλεια, τούτους θεωρῶ συγνωστότους ὡς ἀγομῆτους ἐξ ἐθνικῆς φιλοτιμίας καὶ εὐλαβείας πρὸς τὰς Ἀρχὰς καὶ θεοσεβείας τῆς ἰδίας αὐτῶν Ἐκκλησίας, ἀλλ' ὁ ἑλλόγιμος καὶ ἑλληνοβυζαντινὸς Καθηγητῆς δὲν πιστεύω νὰ τύχῃ ἐπιδοκιμασίας παρ' οὐδενός ἐκ τῶν διανοουμένων Ἑλλήνων, πολλῶν δὲ μάλλον παρὰ τῆς Ἐκκλησίας καὶ τοῦ Ἐθνους. Πῶς δύναται νὰ σύχωρισθῇ πρὸ πάντων ἡ Ἐκκλησία καὶ νὸ μὴν ἀνανακτήσῃ, ὅταν ἀκούῃ ὅτι ὁ ἐν λόγῳ Καθηγητῆς τῆς Θεολογίας οὐ μόνον φρονεῖ τὰ τῶν Δυτικῶν Θεολόγων ἐν τῷ σοβαρῷ τούτῳ ἐκκλησιαστικῷ ζητήματι, ἀλλὰ καὶ διδάσκει ὑπὸ τὸ πνεῦμα τοῦτο καὶ τοὺς φοιτητὰς Θεολόγους, ἀποκαλῶν τὸν δογματικὸν λόγον τῆς ἐκπορεύσεως τοῦ Ἁγίου Πνεύματος μηδαμινόν καὶ ἀσῆμαντον, καὶ ἄ

4 Η ΦΩΝΗ ΤΗΣ ΟΡΘΟΔΟΞΙΑΣ

10.12/11 1939

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΠΡΟΟΡΙΣΜΟΥ ΤΟΥ ΑΝΘΡΩΠΟΥ

ΔΙΑΛΕΞΙΣ ΔΕΥΤΕΡΑ

Υπό τοῦ Σεβασμιωτάτου πρώην
Φλωρίνης κ. ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ

(Συνέχεια ἐκ τοῦ προηγουμένου)

Ὁ Μάρτυς Γόρδιος καθὰ ἀναφέρει ὁ Μέγας Βασίλειος, ἔλεγε πρὸς τοὺς βασανιστάς του «τί μέλλετε, τί ἐσθήκατε, ζαινήσθω σῶμα, στρεβλοῦσθω μέλη, βασανίζεσθω ὡς ἂν ἐθέλητε, μή μοι βασκαίνητε τῆς μακαρίας ἐλπίδος, ὅσα γὰρ ἂν ἐπιτείνητε τὰ δεινά, τοσοῦτ' αὖ μείζονά μοι τὴν ἀντίδοσιν προξενεῖτε, συναλλάγματα ἡμῖν ἐστὶ ταῦτα πρὸς τὸν Δεσπότην ἀντὶ τῶν μωλώπων, τῶν ἐπανισταμένων τῷ σώματι, φωτεινὸν ἔνδυμα ἡμῖν, ἐν τῇ ἀνασιάσει, ἐπανθήσει, ἀντὶ τῆς ἀτιμίας στέφανοι, ἀντὶ δεσμοτηρίων παράδεισος, ἀντὶ τῆς μετὰ τῶν κακούργων καταδίκης ἢ μετὰ ἀγγέλων διαγωγῆς, σπείρατε πολλὰ ἐνέμοι, ἵνα θερίσω πολλὰ πλοῖα καὶ ἱεροῦ Μ. Βασίλειου εἰς τὸν Γόρδιον). Ἰδοὺ λοιπὸν ὁποῖαν ἠθικὴν δύναμιν ἠρύσθησαν οἱ Ἅγιοι Μάρτυρες ἐκ τῆς πίστεως πρὸς τὸν Χριστόν, ὁστις ἐνεβολίασε τὴν ἀνθρωπίνην ψυχὴν μὲ τὸν θεῖον χυμόν, καὶ κατέστησεν αὐτὴν ἱκανὴν εἰς τὸν ἀγῶνα τὸν καλόν, καὶ εὐθετον εἰς τὴν Βασιλείαν τῶν οὐρανῶν. Διότι ὅπως τὸ ἄγριον καὶ ἄκαρπον δένδρον, ἐμβολιαζόμενον διὰ τοῦ χυμοῦ ἡμέρου δένδρου, ἐξημεροῦται καὶ τοῦτο καὶ παράγει εὐχύμους καὶ γλυκεῖς καρπούς, οὕτω καὶ ἡ ψυχὴ τοῦ ἀνθρώπου, ἀγρία οὖσα καὶ ἀνίκανος πρὸς ἠθικὴν καρποφορίαν, δταν ἐμβολιασθῇ διὰ τοῦ χυμοῦ τῆς χριστιανικῆς πίστεως, οὐ μόνον ἐξημερῶθη, ἀλλὰ καὶ ἀπέκτησε καὶ τὴν δύναμιν νὰ παράγῃ τοὺς ψυχοφελεῖς καὶ ζωογόνους καρπούς τῆς χριστιανικῆς ἠθικῆς. Τὸν λόγον ἐπανάγοντες εἰς τὸν εἰρμόν τῆς κεντρικῆς ἐννοίας λέγομεν, ὅτι ἄνευ πίστεως εἶνε ἀδύνατον νὰ πράξωμεν τὸ ἀπόλυτον ἀγαθὸν καὶ νὰ εὐαρεστήσωμεν τὸν Θεόν, καὶ ὅτι τὴν δύναμιν τὴν

ἀπαιτουμένην διὰ τὴν ἀποφυγὴν τοῦ κακοῦ καὶ τὴν διάπραξιν τοῦ ἀγαθοῦ ἀρῶμεθα ἐκ τῆς πίστεως πρὸς τὸν Χριστόν καὶ τῆς ἀγάπης πρὸς Αὐτόν.

Τὰ δύο ταῦτα, ἦτοι πίστις, καὶ χριστιανικὴ ἠθικὴ εἶνε ἀλληλένδετα, καὶ δὲν δύναται νὰ ὑπάρχῃ τὸ ἓν ἄνευ τοῦ ἑτέρου, διότι ἐκάτερον τούτων μεμονωμένως δὲν ἔχει, οὔτε ἀξίαν, οὔτε δύναμιν. Διὸ καὶ ὁ Μ. Βασίλειος λέγει; «Δογμάτων εὐθύτης πολιτείας κοσμιότητα συνεπάγεται, πράξεων δὲ καθαρότης τῆς πίστεως ἐξαγγέλλει τὴν θεότητα, ὧν ἐκάτερον τοῦ ἑτέρου χωρὶς ῥαδίον εἶσθαι ὁπορεῖν καὶ παραυρεσθαι, μὴ ἀνεχόμενον κατὰ μόνον ψυχῇ ἐγκατοικίεσθαι. Εἰς δὲν τῶν θύραθεν ἠθικολόγων λέγει: "Ὅντως ἡ εὐσυνείδητος μὴ καὶ ἡ φυσικὴ χρηστότης τῆς καρδίας, δυσκόλως διατάσσονται εἰς τοὺς γάμους τοῦ καθήκοντος καὶ τῆς ἀρετῆς, διότι ἡ καρδία, μὴ ἔχουσα τὴν ἐκ τοῦ πάθους τροφὴν τῆς γογγύζου καὶ μεμφιμοιρεῖ, μὴ ἔχετε λοιπὸν πεποιθῆσιν εἰς τὴν φυσικὴν χρηστότητα τῆς καρδίας, καὶ πρέπει νὰ δυσπιστῶμεν εἰς τὴν εὐαισθησίαν αὐτῆς, ὡς ἐπικίνδυνον ἐχθρόν, καὶ νὰ μὴ θαυπέωμεν τὸν λεοντιδέα τῶν παθῶν, ὃν φέρομεν πάντες ἐν τῷ ἡμῶν αὐτῶν, καὶ προπάντων μὴ τὸν ἀφήσωμεν νὰ γευθῇ αἷμα, ἐὰν θέλωμεν νὰ μένη πάντοτε τιθασσὸς καὶ πρᾶος».

Οὐδεμία δ' ἄλλη θρησκεία ἐν τῷ κόσμῳ κέκτηται τὴν δύναμιν, οὐ μόνον νὰ φωτίζῃ, ἀλλὰ καὶ νὰ ἐμπνέῃ καὶ ζωογονῇ ἠθικῶς τὸν ἀνθρώπον, ἐκτὸς τῆς χριστιανικῆς θρησκείας, τῆς ἐπαγγελιομένης τὴν ἠθικὴν τελειοποίησιν καὶ τὴν εὐδαιμονίαν τοῦ ἀνθρώπου ἐπὶ τῆς Γῆς καὶ ἐν Οὐρανοῖς, διὰ τῆς πρὸς τὸν Θεόν καὶ τὸν πλησίον ἀγάπης. «Ἡ χριστιανικὴ θρη-

σκεία, λέγει καὶ τις τῶν νεωτέρων σοφῶν, εἶνε ἡ θρησκεία τοῦ μέλλοντος, καθ' ὅσον αὐτὴ καὶ μόνη ἐγκλείει, ὡς θεμελιώδες δόγμα, τὴν τελειοποίησιν τοῦ ἀνθρώπου, ἣτις ἐπιτυγχάνεται ἐν τῇ ἐνώσει αὐτοῦ μετὰ τοῦ Θεοῦ, καὶ τὴν εὐδαιμονίαν αὐτοῦ, ἣτις ἐπιτυγχάνεται ἐν τῇ συναδελφώσει αὐτοῦ μετὰ τῶν ὁμοίων του διὰ τῆς πρὸς τὸν Θεόν καὶ τὸν πλησίον ἀγάπης». «Θαυμάσιον φαινόμενον, λέγει καὶ ὁ Montesquier, θαυμάσιον φαινόμενον εἶναι ἡ χριστιανικὴ θρησκεία, διότι, ἐκτὸς τοῦ ὅτι αὐτὴ ἐπαγγέλλεται τὴν αἰώνιον ζωὴν καὶ μακαριότητα ἐν οὐρανοῖς, ἐξασφαλίζει εἰς τὸν ἀνθρώπον καὶ τὴν εὐτυχίαν τοῦ παρόντος κόσμου».

Ἐπαναρχόμενοι δὲ ἐξέβημεν λέγομεν, ὅτι ὁ ἀνθρώπος ὡς κύριον καὶ μοναδικὸν προορισμὸν ἐπὶ τῆς γῆς ἔχει νὰ κατεργασθῇ διὰ τῆς ἐντίμου ἐργασίας καὶ τῆς ἠθικῆς αὐτοῦ τελειοποιήσεως τὴν σχετικὴν αὐτοῦ εὐτυχίαν ἐν τῷ κόσμῳ αὐτῷ, καὶ τὴν ἀπόλυτον τοιαύτην ἐν τῇ μελλούσῃ ζωῇ. Διὸ καὶ οἱ πρωτόπλαστοι, ἐφ' ὅσον ὑπέκρουον εἰς τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ, καὶ διετέλουν ὑπὸ τὴν σκέπην καὶ εὐλογίαν αὐτοῦ, διηγῶν βίον εὐτυχῆ καὶ εὐδαίμονα εἰς τὸν παράδεισον τῆς τρυφῆς. Ἐν τῷ παραδείσῳ ἐκτὸς τοῦ ὅτι οὗτοι ἀπήλασαν ἐν εἰρήνῃ καὶ ἀδεῶς πάντων τῶν ἐπιγειῶν ἀγαθῶν, παρεσκευάζον συγχρόνως, διὰ τῆς ὑπακοῆς εἰς τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ καὶ τῆς ταπεινοφροσύνης αὐτῶν, θεμέλιον καλὸν εἰς τὸ μέλλον, ἵνα ἐπιλάβωνται, κατὰ τὸν Ἀπόστολον, τῆς αἰωνίου ζωῆς καὶ μακαριότητος ἐν Οὐρανοῖς.

(Ἄκολουθεῖ)